

بررسی مهارت‌های ارتباطی بین فردی و عوامل مرتبط با آن در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سال ۱۳۹۴

بشری وهابی^۱، دکتر احمد وهابی^۲، مهناز صیادی^۳، دکتر دائم روشنی^۴

نویسنده‌ی مسؤل: سندج، دانشگاه علوم پزشکی کردستان، دانشکده‌ی پیراپزشکی vahabiahmad@gmail.com

دریافت: ۹۵/۴/۲۲ پذیرش: ۹۵/۷/۲۴ چاپ: ۹۵/۱۰/۲۵

چکیده

زمینه و هدف: مهارت‌های ارتباطی به رفتارهایی گفته می‌شود که به فرد کمک می‌کند تا عواطف و نیازهای خود را به درستی بیان نموده و به اهداف بین فردی دست یابد. این مطالعه با هدف تعیین میزان مهارت‌های ارتباطی بین فردی و عوامل مرتبط با آن در میان دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان انجام گردید.

روش بررسی: این مطالعه از نوع مقطعی بود. جامعه‌ی مورد بررسی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان بودند که از بین آن‌ها ۷۲۰ نفر به صورت تصادفی مورد بررسی قرار گرفتند. ابزار جمع آوری داده‌ها، پرسشنامه‌ای دو بخشی شامل مشخصات دموگرافیک دانشجویان مورد بررسی و ۳۴ سوال در مورد مهارت‌های ارتباطی بین فردی بود. داده‌های جمع آوری شده با نرم افزار SPSS نسخه ۲۰ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: میانگین نمره‌ی سطح مهارت‌های ارتباطی دانشجویان مورد مطالعه برابر با $102/49 \pm 9/74$ بود. ارتباط معنی داری بین نمره‌ی میانگین مهارت‌های ارتباطی دانشجویان و ترم تحصیلی وجود نداشت ($p=0/62$). کمترین و بیشترین نمره‌ی میانگین مهارت‌های ارتباطی با $99/33 \pm 9/50$ و $104/25 \pm 10/18$ به ترتیب مربوط به رشته‌های اتاق عمل و رادیوتراپی بود.

نتیجه‌گیری: سطح توانمندی‌های دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان در زمینه‌ی مهارت‌های ارتباطی بین فردی در جایگاه مطلوبی قرار ندارد. انجام پژوهش‌های مداخله‌ای به منظور ارتقای مهارت‌های ارتباطی توصیه می‌شود.

واژگان کلیدی: مهارت ارتباطی بین فردی، دانشجویان، دانشگاه، ایران.

مقدمه

نیاز بسیار مهم است. ارتباط بین افراد دو نوع است؛ ارتباط کلامی و غیر کلامی. ارتباط کلامی از طریق ادای کلمات از طریق زبان و کلام است اما ارتباط غیر کلامی شامل ظاهر شخصی، وضعیت بدن، حرکات، اشارات و ... می‌باشد. فرد توانمند کسی است که توانایی برقراری ارتباط در هر دو حیطه را داشته باشد (۵).

یک ارتباط موثر دارای ۵ ویژگی می‌باشد که شامل همدلی، گشودگی، مثبت گرایی، تساوی و حمایتگری می‌باشد که هر

مهارت‌های ارتباطی به رفتارهایی گفته می‌شود که به فرد کمک می‌کند تا عواطف و نیازهای خود را به درستی بیان نموده، به اهداف بین فردی دست یابد. این مهارت‌ها از چنان اهمیتی برخوردار هستند که نارسایی آن‌ها می‌تواند در فرد باعث تنهایی و اضطراب، افسردگی، پایین آمدن عزت نفس و کاهش موفقیت‌های درسی و شغلی شود (۱-۴). امروزه ارتباطات از مهم‌ترین عوامل توسعه و تعالی انسان به شمار می‌آید. این وسیله برای ترقی سازمان‌ها و نظام‌های آموزشی

۱- دانشجوی پزشکی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سندج، ایران.

۲- دکترای تخصصی حشره شناسی پزشکی، استادیار گروه علوم آزمایشگاهی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سندج، ایران.

۳- کارشناسی ارشد آموزش بهداشت، بیمارستان قدس پاوه، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران.

۴- دکترای تخصصی آمار زیستی، استادیار مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سندج، ایران.

دانشجویان علوم پزشکی در بیمارستان و محیط‌های بالینی انجام می‌گیرد، لذا برقراری ارتباط مؤثر و هدفمند با تیم درمانی و همکاران و همچنین بیماران منجر به پیشبرد اهداف آموزشی و درمانی می‌شود (۱۵ و ۱۴). مطالعات فراوانی در زمینه مهارت‌های ارتباطی دانشجویان علوم پزشکی انجام شده است (۵-۸، ۱۵)، اما تعداد کمی از آنها به ارزیابی سطح این مهارت‌ها پرداخته‌اند.

مطالعه‌ی کشتکاران و همکاران بیان‌کننده آن است که مهارت‌های ارتباطی مدیران از دیدگاه کارکنان حوزه ستادی دانشگاه علوم پزشکی شیراز در حد متوسط بوده است که بیشترین آن مربوط به حوزه دانشجویی فرهنگی و کمترین آن مربوط به حوزه پژوهشی بوده است (۱۶). مطالعه‌ی شاهجویی و همکاران نشان داده است که بیش از نیمی از دانشجویان مورد بررسی، دارای مهارت‌های ارتباطی بین فردی ضعیفی بوده‌اند که بین‌گرایش به تفکر انتقادی و و مهارت‌های ارتباطی بین فردی رابطه مستقیم وجود داشته است (۱۷). مطالعه‌ی سمیاری و همکاران بیان کرده است که مهارت‌های ارتباطی اساتید از دیدگاه ۵۲ درصد دانشجویان مورد بررسی ضعیف و از دیدگاه ۴۸ درصد آن‌ها خوب بوده است (۱۸). مطالعه‌ی براتی و همکاران نشان داده است که سطح مهارت‌های ارتباطی دانشجویان مورد بررسی در سطح متوسط بوده است (۱۹). مطالعه‌ی همتی مسلک پاک و همکاران نشان داده است که ۸۲/۵ درصد نمونه‌های مورد بررسی دارای مهارت‌های ارتباطی متوسطی با مددجویان بوده‌اند (۲۰).

برخورداري کارکنان حوزه سلامت از سطح مناسبی از مهارت‌های ارتباطی برای توانمندی آن‌ها در ارائه‌ی خدمات مناسب و با کیفیت، یکی از چالش‌های اساسی سیاستگذاران و مدیران اجرایی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است. اولین قدم برای سنجش میزان این مهارت‌ها و به دنبال آن بر طرف نمودن نواقص از طریق برگزاری دوره‌های آموزشی هدفمند میسر خواهد بود. نتایج مختلف بیانگر آن است که دانشجویان و سنجش دیدگاه، نگرش و توانایی‌های آن‌ها در زمینه‌های مختلف به عنوان زیربنایی برای ارتقای

اندازه ارتباطی دارای این ویژگی‌ها باشد به همان اندازه باعث افزایش رضایت مندی طرفین ارتباط می‌گردد (۶). مهارت‌های ارتباطی رفتارهایی کمک‌کننده در جهت بیان عواطف و نیازمندی‌ها و رسیدن به اهداف بین فردی می‌باشند. تقسیم بندی های مختلفی را برای مهارت‌های ارتباطی در نظر گرفته‌اند. در یک تقسیم بندی این مهارت‌ها را به سه دسته مهارت‌های ادراکی، محتوایی و فرایندی تقسیم نموده‌اند که مهارت‌های محتوایی و فرایندی جنبه بین فردی دارند و مهارت‌های فرایندی آن‌هایی هستند که در برنامه های آموزشی از آن‌ها استفاده می‌کنند (۷). مهارت‌های ارتباطی بیشتر اکتسابی است و عامل اصلی شکست های ارتباطی، عدم درک صحیح از محتوای پیام و همچنین دشواری در روابط انسانی ناشی از سوء تفاهم می‌باشد. بهبود مهارت‌های ارتباطی نتایج خوبی را برای طرفین در بر خواهد داشت. عدم مهارت‌های انسانی ناشی از سوء تفاهم می‌باشد. بهبود مهارت‌های ارتباطی نتایج خوبی را برای طرفین در بر خواهد داشت. بدون مهارت‌های ارتباطی، هیچکدام از مهارت‌های دیگر امکان بروز و موفقیت را نخواهند داشت (۸ و ۹). در علوم پزشکی برقراری ارتباط با اهداف خاصی از جمله آموزش به بیمار، جمع‌آوری اطلاعات، حمایت از بیمار و یا درمان وی برقرار می‌شود. از نظر سازمان جهانی بهداشت، مهارت‌های ارتباطی به دو گروه پایه و پیشرفته تقسیم می‌شوند که مهارت‌های ارتباطی بین فردی در گروه مهارت‌های پایه قرار می‌گیرند. مهارت‌های بین فردی برای تمامی دانشجویان گروه پزشکی ضروری بوده و دانشجویان بایستی آن‌ها را بیاموزند (۷، ۱۳-۱۰).

توانایی دانشجویان رشته‌های گروه علوم پزشکی در برقراری ارتباط و استفاده مناسب آن‌ها از مهارت‌های ارتباطی جزو مهم‌ترین عوامل تاثیرگذار بر کیفیت یادگیری آنان به حساب می‌آید و سبب افزایش عملکرد آنها در محیط‌های بالینی و بهداشتی گردد. دانشجویان علوم پزشکی که در آینده به عنوان کارشناسان و مربیان و یا کادر درمانی در مراکز درمانی و بهداشتی مشغول به فعالیت خواهند شد، نیاز جدی به کسب این مهارت‌ها دارند. از طرفی بخشی از آموزش‌های

ارتباطی بین فردی (Interpersonal Communication Skills Test) استفاده شد. این پرسشنامه در مطالعه‌ی سلیمی و همکاران (۲۷) و پیمان و همکاران (۲۸) مورد استفاده قرار گرفته و روایی و پایایی آن تایید شده است و آلفای کرونباخ آن را ۰/۸۲ ذکر کرده اند. این پرسشنامه مشتمل بر دو بخش سوالات دموگرافیک (جنس، سن، رشته‌ی تحصیلی، مقطع تحصیلی، محل سکونت فعلی و شرکت در کارگاه‌های آموزش مهارت‌های فردی) و ۳۴ سوال مربوط به مهارت‌های ارتباطی بین فردی می‌باشد. سوالات پرسشنامه به صورت مقیاس اندازه گیری ۵ درجه ای لیکرت خواهند بود که از هرگز تا همیشه طبقه بندی شده و به ترتیب نمره ۱ تا ۵ را دریافت خواهند کرد؛ به این صورت که کمترین نمره به دست آمده ۳۴ و بیشترین نمره ای که ممکن است به دست آید، برابر ۱۷۰ خواهد بود. در صورتی که دانشجویی نمره بالاتر از میانگین را کسب نماید بیانگر آن است که از مهارت ارتباطی مناسبی برخوردار بوده و هر اندازه نمره کسب شده بیشتر باشد نشان دهنده‌ی آن است که مهارت ارتباطی فرد بیشتر است. در زمان جمع آوری داده ها بر اساس سهم هر دانشکده، به دانشکده های دانشگاه مراجعه شد و اقدام به تکمیل پرسشنامه ها گردید. به دانشجویان این اطمینان داده شد که اطلاعات شخصی آن‌ها کاملاً محرمانه خواهد بود و آن‌ها نیازی به نوشتن نام خود نداشتند. بعد از تکمیل پرسشنامه ها توسط دانشجویان مورد بررسی، داده های موجود در پرسشنامه وارد نرم افزار SPSS نسخه ۲۰ گردید. در ابتدا برای بررسی نرمال بودن داده ها از آزمون آماری کولموگروف اسمیرنوف استفاده شد. چون توزیع داده ها نرمال نبود از آزمون های ناپارامتری برای تحلیل داده ها استفاده شد. برای توصیف، تجزیه و تحلیل داده های جمع آوری شده از آمار توصیفی شامل فراوانی، میانگین و انحراف معیار استفاده شد.

یافته ها

از ۷۲۰ پرسشنامه توزیع شده، تعداد ۷۰۲ پرسشنامه به

آموزش در سطح دانشگاه در زمینه های مختلف می تواند نقش کلیدی و کمک کننده در ارتقای آموزش داشته باشد و بدون آگاهی از وضعیت موجود، بسیاری از برنامه ریزی های آموزشی بی فایده خواهد بود (۲۱-۲۶) و از آنجایی که دانشجویان رشته های علوم پزشکی به عنوان ارایه دهندگان خدمات سلامتی و بهداشتی نقش بسیار مهمی به عهده دارند و سنجش میزان مهارت های بین فردی آن‌ها برای تحقق این مهم، ضروری می باشد و از طرفی چنین مطالعه ای تاکنون در دانشگاه علوم پزشکی کردستان انجام نشده است؛ این مطالعه با هدف تعیین میزان مهارت های ارتباطی بین فردی و عوامل مرتبط با آن در میان دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان در سال ۱۳۹۴ طراحی گردید.

روش بررسی

این مطالعه از نوع مقطعی بود. جامعه‌ی آماری این مطالعه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان بودند. به منظور برآورد حجم نمونه از فرمول نمونه گیری ($n = z^2 pq / d^2$) استفاده گردید. در این فرمول با فرض فراوانی دیدگاه مثبت در دانشجویان برابر ۵۰ درصد، دقت ۰/۰۴ و فاصله اطمینان ۹۵ درصد و مقدار Z برابر ۱/۹۶ حجم نمونه ای برابر ۶۰۰ نفر بدست آمد. با در نظر گرفتن امکان ریزش ۲۰ درصدی به خاطر ناقص تکمیل شدن برخی از پرسشنامه ها و یا وجود نمونه هایی که جزو معیارهای خروج از مطالعه مثل جدایی والدین و یا نقص عضو در دانشجو می باشند، در این مطالعه ۷۲۰ نفر از دانشجویان مورد بررسی قرار گرفتند. در این مطالعه از روش نمونه گیری تصادفی طبقه بندی استفاده شد؛ به این صورت که دانشجویان به دو طبقه پسران و دختران تقسیم شدند (چون ممکن است مهارت های ارتباطی بین فردی در آنها متفاوت باشد)، سپس به روش سهمیه ای و به تعداد دانشجویان هر دانشکده تعداد نفرات سهم هر دانشکده مشخص شده و در ادامه با استفاده از روش نمونه برداری تصادفی ساده نمونه های مورد نیاز، مورد بررسی و مطالعه قرار گرفتند. برای انجام این مطالعه از پرسشنامه استاندارد آزمون مهارت های

و انحراف معیار نمره میزان مهارت‌های ارتباطی بین فردی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان ارایه شده است. میانگین نمره‌ی سطح مهارت‌های ارتباطی دانشجویان مورد مطالعه برابر با $102/49 \pm 9/74$ بود. کمترین و بیشترین نمره میانگین مهارت‌های ارتباطی با $99/33 \pm 9/50$ و $104/25 \pm 10/18$ به ترتیب مربوط به رشته‌های اتاق عمل و رادیوتراپی بود. بین رشته‌ی تحصیلی و نمره‌ی مهارت‌های ارتباطی بین فردی، تفاوت آماری معنی داری مشاهده نشد ($p=0/31$).

صورت کامل تکمیل شده و برگرداننده شدند. میزان پاسخ گویی برابر با $97/5$ درصد بود. میانگین سن نمونه‌های مورد بررسی برابر با $22 \pm 3/71$ سال بود. حداقل و حداکثر سن نمونه‌های مورد بررسی به ترتیب برابر با 18 و 44 سال بود. در بین نمونه‌های مورد بررسی فقط $18/5$ درصد در کارگاه‌های آموزشی مهارت‌های ارتباطی شرکت کرده و بقیه نمونه‌ها ($81/5$ درصد) بیان کرده بودند که تاکنون در این کارگاه‌ها شرکت نکرده‌اند. در جدول ۱، فراوانی مطلق، نسبی، میانگین

جدول ۱: توزیع فراوانی مطلق، نسبی، میانگین و انحراف معیار مهارت‌های ارتباطی بین فردی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سال ۱۳۹۴

انحراف معیار	میانگین	همیشه تعداد (%)	اکثر اوقات تعداد (%)	بعضی اوقات تعداد (%)	بندرت تعداد (%)	هرگز تعداد (%)	گویه های مورد بررسی
۱/۰۵	۳/۱۴	(۱۱/۴) ۸۰	(۲۴/۸) ۱۷۴	(۳۴/۸) ۲۴۴	(۲۴/۸) ۱۷۴	(۴/۳) ۳۰	۱- هنگامی که می‌خواهم چیزی را توضیح دهم، از شنوندگانم تقاضا می‌کنم که مرا همراهی کنند.
۰/۷۸	۲/۵۴	(۱/۱) ۸	(۸) ۵۶	(۴۱) ۲۸۸	(۴۳) ۳۰۲	(۶/۸) ۴۸	۲- دیگران آنچه را که می‌گویم درک نمی‌کنند.
۰/۹۰	۳/۸۱	(۲۰/۸) ۱۴۶	(۴۹) ۳۴۴	(۲۱/۷) ۱۵۲	(۷/۱) ۵۰	(۱/۴) ۱۰	۳- سعی می‌کنم که افکار و عقاید مرا به طور واضح بیان کنم.
۰/۹۹	۳/۰۵	(۶/۶) ۴۶	(۲۵/۴) ۱۷۸	(۴۰/۲) ۲۸۲	(۲۱/۹) ۱۵۴	(۶) ۴۲	۴- برایم سخت است زمانی که دیگران نظراتشان را با من درمیان نمی‌گذارند، نظراتم را بیان کنم.
۰/۹۸	۳/۵۸	(۱۵/۴) ۱۰۸	(۴۴/۲) ۳۱۰	(۲۵/۹) ۱۸۲	(۱۱/۷) ۸۲	(۲/۸) ۲۰	۵- هنگامی که سوالی را نمی‌فهمم در مورد سوال توضیح بیشتری می‌خواهم.
۰/۷۸	۲/۲۰	(۰/۹) ۶	(۵/۴) ۳۸	(۲۱/۷) ۱۵۲	(۵۷/۳) ۴۰۲	۱۰۴ (۱۴/۸)	۶- من منظور افراد دیگر را درک نمی‌کنم.
۰/۹۵	۳/۲۰	(۶/۸) ۴۸	(۳۲/۵) ۲۲۸	(۳۸/۲) ۲۶۸	(۱۸/۵) ۱۳۰	(۴) ۲۸	۷- برایم آسان است که از دید دیگران به مسئله نگاه کنم.
۰/۹۹	۳/۱۹	(۹/۷) ۶۸	(۲۶/۸) ۱۸۸	(۴۱) ۲۸۸	(۱۸/۲) ۱۲۸	(۴/۳) ۳۰	۸- من وانمود می‌کنم که دارم گوش می‌کنم حتی اگر حواسم نباشد(ذهنم مشغول باشد).
۱/۰۷	۲/۷۵	(۴/۶) ۳۲	(۲۱/۴) ۱۵۰	(۳۰/۵) ۲۱۴	(۳۱/۳) ۲۲۰	(۱۲/۳) ۸۶	۹- بیان احساساتم برایم سخت است.
۰/۹۴	۲/۳۸	(۱/۷) ۱۲	(۸/۸) ۶۲	(۳۳/۹) ۲۳۸	(۳۷/۳) ۲۶۲	۱۲۸ (۱۸/۲)	۱۰- هنگامی که فردی صحبت می‌کند، در صورتی که من توضیحات مرتبگی داشته باشم، اشکالی ندارد که صحبت آن فرد را قطع کنم.
۰/۹۱	۳/۰۹	(۵/۴) ۳۸	(۲۵/۱) ۱۷۶	(۴۷) ۳۳۰	(۱۷/۹) ۱۲۶	(۴/۶) ۳۲	۱۱- من می‌توانم خلق دیگران را با نگاه کردن به آنها تشخیص دهم.
۰/۹۸	۲/۵۸	(۲/۸) ۲۰	(۱۴/۲) ۱۰۰	(۳۳/۹) ۲۳۸	(۳۶/۵) ۲۵۶	(۱۲/۵) ۸۸	۱۲- هنگامی که من از چیزی که کس دیگری می‌خواهد بگوید آگاه باشم منتظر نمی‌مانم تا صحبت او تمام شود، ولی صحیح جواب می‌دهم.
۰/۹۰	۲/۴۳	(۰/۹) ۶	(۱۲/۸) ۹۰	(۲۷/۴) ۱۹۲	(۴۶/۲) ۳۲۴	(۱۲/۸) ۹۰	۱۳- من آنچه را که می‌خواهم بگویم آنقدر سریع توضیح می‌دهم که از احساسات و واکنش‌های شنوندگانم غافل می‌شوم.
۱/۰۴	۲/۹۷	(۶/۶) ۴۶	(۲۴/۲) ۱۷۰	(۳۸/۵) ۲۷۰	(۲۱/۷) ۱۵۲	(۹/۱) ۶۴	۱۴- نقاط ضعف من به کسی ربطی ندارد و بهتر است که آن‌ها را بیوشانم.
۰/۹۶	۳/۵۲	(۱۳/۴) ۹۴	(۴۲/۵) ۲۹۸	(۳۰/۵) ۲۱۴	(۱۰/۵) ۷۴	(۳/۱) ۲۲	۱۵- هنگامی که اشتباه می‌کنم از اعتراف به اشتباهم نمی‌ترسم.

۰/۹۵	۳/۲۶	(۷/۴) ۵۲	(۳۴/۵) ۲۴۲	(۳۹) ۲۷۴	(۱۴/۸) ۱۰۴	(۱۰۴) ۳۰	۱۶-بهبودترین راه برای اینکه دیگران مرا درک کنند این است که احساسات، تفکر و اعتقاداتم را برایشان بیان کنم.
۰/۹۳	۲/۶۴	(۲/۳) ۱۶	(۱۵/۱) ۱۰۶	(۳۶/۸) ۲۵۸	(۳۶/۲) ۲۵۴	(۹/۷) ۶۸	۱۷-هنگامی که بحث به سمت احساسات کشیده میشود من تمایل دارم که موضوع را عوض کنم.
۱/۰۴	۳/۸۱	(۲۷/۱) ۱۹۰	(۴۳/۳) ۳۰۴	(۱۷/۴) ۱۲۲	(۸/۵) ۶۰	(۳/۷) ۲۶	۱۸-هنگامی که احساس می‌کنم باعث جریحه دار شدن احساسات کسی شده ام، عذرخواهی میکنم.
۰/۹۴	۲/۶۹	(۳/۷) ۲۶	(۱۴/۲) ۱۰۰	(۳۷/۳) ۲۶۲	(۳۷) ۲۶۰	(۷/۷) ۵۴	۱۹-هنگامی که مورد انتقاد قرار می‌گیرم، حالت تدافعی به خود می‌گیرم.
۰/۸۷	۲/۹۱	(۲/۳) ۱۶	(۲۱/۹) ۱۵۴	(۴۵) ۳۱۶	(۲۵/۹) ۱۸۲	(۴/۸) ۳۴	۲۰-هنگامی که عصبانی هستم و کسی می‌خواهد در مورد آن بداند، می‌توانم به او اجازه دخالت بدهم
۰/۸۴	۳/۵۵	(۱۱/۴) ۸۰	(۴۲/۷) ۳۰۰	(۳۶/۵) ۲۵۶	(۸/۳) ۵۸	(۱/۱) ۸	۲۱-در بحث در مورد هر گونه موضوعی، من تمایل دارم که به اصل مطلب بپردازم.
۰/۹۵	۳/۳۴	(۸/۵) ۶۰	(۳۸/۷) ۲۷۲	(۳۵) ۲۴۶	(۱۴) ۹۸	(۳/۷) ۲۶	۲۲-هنگامی که با فرد دیگری صحبت می‌کنم؛ سعی می‌کنم خودم را جای او قرار دهم.
۰/۸۹	۳/۶۸	(۱۵/۴) ۱۰۸	(۴۸/۱) ۳۳۸	(۲۶/۸) ۱۸۸	(۸) ۵۶	(۱/۷) ۱۲	۲۳-هنگامی که کسی در پیدا کردن اصطلاح صحیح مشکل دارد؛ من با علاقه با پیشنهاد آن چه که فکر می‌کنم آن شخص می‌خواهد بگوید، به او کمک می‌کنم.
۱/۱۰	۲/۷۴	(۵/۷) ۴۰	(۱۴/۴) ۱۳۶	(۳۱/۹) ۲۲۴	(۲۸/۸) ۲۰۲	۱۰۰ (۱۴/۲)	۲۴-دیگران به من می‌گویند که صدایم را بالا می‌برم؛ فکر می‌کنم که اینکار را به صورت ناخودآگاه انجام می‌دهم.
۰/۹۳	۲/۴۳	(۲) ۱۴	(۱۱/۱) ۷۸	(۲۸/۵) ۲۰۰	(۴۵) ۳۱۶	(۱۳/۴) ۹۴	۲۵-من به طور طبیعی در مکالمه زیاد مکث میکنم.
۱/۰۵	۲/۲۳	(۲/۶) ۱۸	(۹/۴) ۶۶	(۲۵/۶) ۱۸۰	(۳۳/۳) ۲۳۴	۲۰۴ (۲۹/۱)	۲۶-احساس می‌کنم که دیگران از حضور من خجالت می‌کشند.
۰/۸۸	۳/۳۳	(۶/۶) ۴۶	(۳۸/۷) ۲۷۲	(۳۸/۵) ۲۷۰	(۱۳/۷) ۹۶	(۲/۶) ۱۸	۲۷-من خودم را به آنچه که دیگران می‌گویند، علاقه‌مند نشان می‌دهم.
۱/۰۲	۲/۶۵	(۳/۴) ۲۴	(۱۶/۵) ۱۱۶	(۳۵/۳) ۲۴۸	(۳۰/۸) ۲۱۶	(۱۴) ۹۸	۲۸-اگر کسی با نظر من موافق نباشد ناراحت می‌شوم؛ بویژه اگر آن فرد تجربه مرا نیز نداشته باشد.
۰/۹۸	۳/۵۰	(۱۳/۷) ۹۶	(۴۰/۷) ۲۸۶	(۳۰/۲) ۲۱۲	(۱۲/۳) ۸۶	(۳/۱) ۲۲	۲۹-هنگامی که می‌خواهم انتقاد کنم، مطمئنم که به عمل و رفتار شخص اشاره می‌کنم تا به خود شخص. مثلاً می‌گویم "من با روش شما در مورد کنترل و تربیت فرزندان موافق نیستم" تا اینکه بگویم "شما والدین خوبی نیستید".
۰/۹۰	۳/۲۱	(۶/۳) ۴۴	(۳۲/۲) ۲۲۶	(۴۰/۷) ۲۸۶	(۱۸/۲) ۱۲۸	(۲/۶) ۱۸	۳۰-من قادرم که مشکلم را حل کنم بدون اینکه کنترل احساساتم را از دست بدهم.
۰/۸۳	۳/۵۳	(۱۰/۵) ۷۴	(۴۲/۷) ۳۰۰	(۳۶/۸) ۲۵۸	(۹/۱) ۶۴	(۰/۹) ۶	۳۱-من از واکنش‌های احساسی و عاطفی خودم در طول مباحث آگاهم.
۰/۹۸	۲/۷۳	(۳/۷) ۲۶	(۱۷/۴) ۱۲۲	(۳۵/۹) ۲۵۲	(۳۳/۹) ۲۳۸	(۹/۱) ۶۴	۳۲-من تمایل دارم که بحث در مورد موضوعات چالش برانگیز را به تأخیر بیندازم.
۱/۰۶	۳/۳۴	(۱۳/۷) ۹۶	(۳۴/۵) ۲۴۲	(۲۸/۸) ۲۰۲	(۱۸/۸) ۱۳۲	(۴/۳) ۳۰	۳۳-من قادر هستم جلوی کسی که احساساتم را جریحه دار نموده است بایستم.
۰/۹۸	۲/۴۹	(۱/۷) ۱۲	(۱۲/۸) ۹۰	(۳۵/۹) ۲۵۲	(۳۱/۶) ۲۲۲	۱۲۶ (۱۷/۹)	۳۴-من از بیان نظرات مخالف خودم اجتناب می‌کنم زیرا ممکن است دیگران از دست من عصبانی شوند.

در جداول ۲ و ۳ ارتباط میانگین نمره‌ی مهارت‌های ارتباطی بین فردی با متغیرهای مختلف مورد بررسی نشان داده شده است.

جدول ۲: ارتباط میانگین نمره‌ی مهارت‌های ارتباطی بین فردی با جنسیت و شرکت در کارگاه‌های ارتباطی بین فردی در دانشجویان دانشگاه

علوم پزشکی کردستان، ۱۳۹۴

متغیر مورد بررسی	تعداد (درصد)	میانگین	انحراف معیار	Z	P
جنس*					
مرد	۲۷۶ (۳۹/۳)	۳/۰۳	۰/۳۳	-۲/۰۷	۰/۰۴
زن	۴۲۶ (۶۰/۷)	۳	۰/۲۵		
شرکت در کارگاه مهارت‌های ارتباطی بین فردی**					
بلی	۱۳۰ (۱۸/۵)	۳/۰۲	۰/۳۰	-۰/۰۰۲	۰/۱
خیر	۵۷۲ (۸۱/۵)	۳/۰۱	۰/۲۸		

* نمره میانه دانشجویان مذکر از نمره میانه دانشجویان مؤنث بالاتر و بیشتر بود و تفاوت معنی دار آماری بین دانشجویان مجرد و متأهل وجود داشت (p=۰/۰۴).
** تفاوتی بین دانشجویانی که در کارگاه‌های آموزشی شرکت کرده اند با آنهایی که در کارگاه شرکت نکرده بودند، وجود نداشت (p=۰/۱).

جدول ۳: ارتباط میانگین نمره‌ی مهارت‌های ارتباطی بین فردی با سن، مقطع تحصیلی و محل سکونت فعلی در دانشجویان دانشگاه علوم

پزشکی کردستان، ۱۳۹۴

متغیر مورد بررسی	تعداد (درصد)	میانگین	انحراف معیار	χ^2	df	P
مقطع تحصیلی*						
کاردانی	۱۸ (۲/۶)	۲/۹۲	۰/۴۸	۱/۹۲	۲	۰/۳۸
کارشناسی	۴۸۸ (۶۹/۵)	۳/۰۱	۰/۳۰			
کارشناسی ارشد و بالاتر	۱۹۶ (۲۷/۹)	۳/۰۲	۰/۲۱			
محل سکونت فعلی**						
همراه خانواده	۱۳۶ (۱۹/۴)	۳/۰۴	۰/۲۶	۲/۲۳	۲	۰/۳۳
منزل مجردی	۲۰ (۲/۸)	۲/۹۳	۰/۳۲			
خوابگاه دانشجویی	۵۴۶ (۷۷/۸)	۳/۰۱	۰/۲۹			
سن دانشجو (سال)***						
۱۸ تا ۲۲	۴۸۲ (۶۸/۷)	۳/۰۱	۰/۲۹	۴/۴۲	۲	۰/۱۱
۲۳ تا ۲۷	۱۸۴ (۲۶/۲)	۳	۰/۲۹			
۲۸ و بالاتر	۳۶ (۵/۱)	۳/۱۱	۰/۲۶			

* دانشجویان مقطع کارشناسی نسبت به سایر دانشجویان از نمره بالاتری برخوردار بودند، اگر چه تفاوت آماری معنی داری مشاهده نشد (p=۰/۳۸).
** دانشجویانی که همراه خانواده زندگی می کردند از نمره بالاتری برخوردار بودند، اگر چه تفاوت آماری معنی داری وجود نداشت (p=۰/۳۳).
*** نتایج آزمون‌های آماری نشان داد؛ دانشجویانی که سن آنها ۲۸ سال و بالاتر بود از نمره میانگین مهارت‌های ارتباطی بین فردی بالاتری نسبت به سایر دانشجویان برخوردار بودند. بین نمره مهارت‌های ارتباطی بین فردی و سن دانشجویان مورد بررسی، تفاوت آماری معنی داری وجود نداشت (p=۰/۱۱).

توجه ویژه دارند. در این مطالعه، نمره‌ی میانگین مهارت‌های ارتباطی بین فردی دانشجویان پسر بیشتر از دانشجویان دختر بود. در این راستا، نتایج مطالعه‌ی مولایی و همکاران بر روی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اردبیل نشان داده است که میزان مهارت‌های ارتباطی دانشجویان پسر و دختر متفاوت بوده و آن تفاوت از نظر آماری معنی دار بوده است ولی این میزان در میان دانشجویان دختر بیشتر از دانشجویان پسر بوده است (۲۹). دلیل این تفاوت شاید به خاطر وضعیت جغرافیایی کشور، دانشجویان دختر از آزادی کمتری نسبت به دانشجویان پسر برخوردار هستند و ممکن است در اردبیل این قضیه نسبت به سنج در مورد پسران بیشتر صدق نموده و دانشجویان پسر از آزادی بیشتری برخوردار بوده و بتوانند خود را بیشتر معرفی نموده و مهارت ارتباطی بیشتری داشته باشند.

حیدرزاده و همکاران در مطالعه‌ی خود در مورد مهارت‌های ارتباطی کارورزان، دستیاران، و اعضای هیات‌علمی بالینی، بیان کرده اند که ارتباط معنی داری بین جنس با آگاهی و نگرش نمونه‌ها نسبت به مهارت‌های ارتباطی وجود نداشته است که در این مورد با نتایج مطالعه‌ی حاضر هم‌خوانی ندارد (۸). در این پژوهش مشخص گردید که ارتباط معنی داری بین شرکت در کارگاه مهارت‌های ارتباطی و نمره کسب شده از پرسشنامه مشاهده نشد. در این راستا، نتایج مطالعه‌ی سلیمی و همکاران نیز بیانگر آن است که بین نمره‌ی دانشجویانی که در کارگاه‌های مهارت ارتباطی شرکت کرده اند با دانشجویانی که شرکت نکرده بوده‌اند، تفاوتی وجود نداشته است (۲۷) ولی در مطالعه‌ای که توسط ماکوئل بر روی دانشجویان پرستاری انجام شده بود، تفاوت معنی داری بین دانشجویان آموزش دیده و آموزش ندیده در خصوص نحوه‌ی ارتباط وجود داشته است که با نتیجه مطالعه حاضر، هم‌خوانی ندارد (۳۰). چنین نیز انتظار می رود که دانشجویان آموزش دیده نسبت به دانشجویان آموزش ندیده از مهارت ارتباطی بهتری

از بین همه رشته‌های مورد بررسی، دانشجویان رشته‌ی رادیوتراپی از نمره‌ی میانه بالاتری نسبت به سایر رشته‌ها برخوردار بودند، اگر چه بین نمره مهارت‌های ارتباطی بین فردی و رشته‌ی دانشجویان، تفاوت آماری معنی داری گزارش نگردیده است ($p=0/31$).

بحث

مطالعه‌ی حاضر که به بررسی سطح مهارت‌های ارتباطی بین فردی و عوامل مرتبط با آن در میان دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان پرداخته است بیانگر آن است که نمره‌ی میانگین مهارت‌های ارتباطی بین فردی دانشجویان مورد بررسی در حد متوسط بود. این نمره ارتباط معنی داری را با جنس دانشجویان نشان داد و در سایر متغیرهای مورد بررسی تفاوت آماری معنی داری مشاهده نشد. در این راستا، مطالعه انجام شده در بین دانشجویان پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران نشان داده است که نمره‌ی میانگین ارتباط مهارت ارتباطی بین فردی دانشجویان مورد بررسی، در حد کمتر از متوسط بود. در این مطالعه، کمترین نمره میانگین متعلق به دانشجویان اتاق عمل و بیشترین آن متعلق به دانشجویان رادیوتراپی بود که با یافته‌های مطالعه‌ی سلیمی و همکاران (۲۷) که بیشترین نمره میانگین را برای دانشجویان اتاق عمل ذکر نموده‌اند، هم‌خوانی ندارد. حدود ۷۰ درصد دانشجویان مورد بررسی اظهار کرده بودند که افکار و عقاید خودشان را به راحتی بیان می‌کنند. این نشان دهنده‌ی آن است که در محیطی که آموزش می‌بینند این شرایط برای آن‌ها وجود دارد که بتوانند به راحتی اظهار نظر نمایند، بدون آنکه لطمه‌ای به روابط آن‌ها وارد شود. بیش از ۷۰ درصد نمونه‌های مورد بررسی بیان کرده‌اند؛ در صورتی که احساس نمایند شخصیت کسی را جریحه دار کرده‌اند، عذرخواهی خواهند کرد. این جمله بیانگر آن است که دانشجویان مورد بررسی از مهارت‌های ارتباطی بین فردی بالایی برخوردار بوده و عواطف انسانی را در روابط خود مدنظر دارند و به آن‌ها

سطح توانمندی‌های دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان در زمینه مهارت‌های برقراری ارتباطی بین فردی در جایگاه مطلوبی قرار ندارد و از سوی دیگر در عمل برنامه مدونی برای آموزش این مهارت‌ها در برنامه آنها گنجانده نشده است. لذا پیشنهاد می‌شود مطالعات بیشتری به ویژه مطالعات مداخله‌ای به منظور تقویت مهارت‌های ارتباطی بین فردی انجام شود. همچنین پیشنهاد می‌شود کارگاه‌های آموزشی به منظور تقویت جلب همکاری دانشجویان در پژوهش‌های دانشگاهی برگزار شود تا دانشجویان با دقت بیشتری در این قبیل پژوهش‌ها، همکاری نمایند. برگزاری کارگاه‌های آموزشی به صورت کارگاه‌های عملی چند روزه و رایبه نمونه‌های واقعی برخوردار از مهارت‌های ارتباطی مناسب به منظور تقویت و ارتقای مهارت‌های ارتباطی دانشجویان توسط متخصصین مربوطه و اساتید برخوردار از مهارت‌های ارتباطی قوی، توصیه می‌شود.

تقدیر و تشکر

نویسندگان این مقاله بر خود لازم می‌دانند از همه دانشجویانی که در اجرای این پروژه با ما همکاری نمودند و پرسشنامه‌ها را به طور کامل پر نموده و تحویل دادند، تشکر و قدردانی نمایند. همچنین از کمیته‌ی تحقیقات دانشجویی دانشگاه علوم پزشکی کردستان به خاطر همکاری در تصویب این طرح و تامین هزینه این پژوهش در قالب طرح تحقیقاتی دانشجویی، تشکر و قدردانی می‌گردد. هزینه اجرای این پژوهش توسط معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی کردستان تامین گردیده است.

References

1-Ahmadi A, Ahmadi M, Elyasi F, Ahmadi A, Ahmadi N. The relationship of occupational burnout and communication skills in nurses. *J Mazandaran Univ Med Sci*. 2013; 23(106): 130-139. [Persian]

برخوردار باشند و شاید یکی از دلایل این تفاوت، عدم آموزش مناسب مهارت‌های ارتباطی در نمونه‌ی مورد پژوهش در این مطالعه باشد که نمونه مورد بررسی این مطالعه نسبت به نمونه مطالعه مقایسه شده خارجی، مهارت ارتباطی کمتری را کسب نموده باشد.

از جمله دلایلی که برای این عدم همخوانی می‌توان ذکر کرد به مواردی مانند تفاوت در رشته‌ی تحصیلی دانشجویان، تفاوت در محل انجام مطالعه، تفاوت در کیفیت آموزش‌های رایبه شده به آنان و نیز تمایل دانشجویان به یادگیری مطالب غیر درسی، تجربه کردن این یادگیری‌ها و نهایتاً استفاده و به کار بردن این تجارب اشاره نمود. عامل دیگری که بر روی مهارت‌های ارتباطی دانشجویان موثر است، روش‌های مختلف تدریس است. در پژوهشی که توسط باغچقی و همکاران صورت گرفته است، تاثیر دو روش مختلف تدریس بر روی مهارت‌های ارتباطی دانشجویان در برخورد با بیماران سنجیده شده است. نتیجه آن مطالعه نشان داده است که روش تدریس به شیوه‌ی بحث گروهی بسیار موثرتر از روش تدریس به شیوه سخنرانی است (۳۱).

از نقاط قوت این مطالعه می‌توان به مواردی همچون حجم بالای نمونه این مطالعه و فراوانی رشته‌های مورد بررسی اشاره نمود. از محدودیت‌های این مطالعه، آن است که این مطالعه یک پژوهش خودگزارشی است و ممکن است برخی از دانشجویان با دقت کافی پرسشنامه‌ها را تکمیل نکرده باشند.

نتیجه گیری

با توجه به نتایج پژوهش، می‌توان چنین برداشت نمود که

- 2- Vaghei S, Mirzaee O, Koushan M. The effect of communicative skills on the perceived stress of nursing students. *Journal of Sabzevar University of Medical Sciences*. 2010; 17(2): 88-95. [Persian]
- 3- Rhezaii S, Hosseini A, Fallahi M. Evaluating impact of communication skills training on level

- of job stress among nursing personnel working at rehabilitation centers in cities: Ray- Tehran-Shemiranat. *Tehran Univ Med J*. 2006; 64(1): 21-26. [Persian]
- 4- Yousefi F. The relationship between emotional intelligence and communication skills in university students. *Developmental Psychology*. 2006; 3(9): 5-13. [Persian]
- 5- Amini M, Najafipour S, Torkan N, EbrahimiNejad F. Correlation between education performance and communication skills of Jahrom medical teachers. *J Babol Univ Med Sci*. 2010; 12(suppl): 100-105. [Persian]
- 6- Nasiripour AA, Saeedzadeh ZS, Sabahibeedgoli M. Correlation between nurses' communication skills and inpatient service quality in the hospitals of Kashan University of Medical Sciences. *JHPM*. 2012; 1(1): 45-54. [Persian]
- 7- Anbari Z, Godarzi D, Siros A, Mahdian F. Design , implementation & evaluation of an educational program on improving the communication skills with patient based on WHO in interns . *Iranian Journal of Medical Education*. 2012; 12(5): 308-316. [Persian]
- 8- Namdar H, Rahmani A, Ebrahimi H. The effect of a skill-training model on nursing students' skills in communicating with mental patients .*Iranian Journal of Medical Education*. 2009; 8(2): 323-332. [Persian]
- 9- Heidarzadeh A, DadkhahTirani H, Asadi A, Nemati M. The Interns, residents and faculty members' knowledge and attitudes toward communication skills. *Journal of Medical Education Guilan University of Medical Sciences*. 2007; 1(9): 26-31. [Persian]
- 10- Maguir P, Pitceathly C. Key communication skills and how to acquire them. *BMJ*. 2002; 325(7366): 697-700.
- 11- AL-Shehri MY. Communication skills courses: A Plea for inclusion in the medical curriculum. *Saudi Journal for Health Sciences*. 2012; 1(1): 2-4.
- 12- SoltaniArabshahi S, Ajami A, Siabani S. Investigation of doctor-patient communication skills teaching: medical learners' perception(Stager-Intern) and staffs of Iran University of Medical Sciences & Kermanshah University of Medical Sciences. *RJMS*. 2004; 11(41): 423-431. [Persian]
- 13- Deveugele M, Derese A, De Maesschalck S, Willems S, Van Driel M, De Maeseneer J. Teaching communication skills to medical students, a challenge in the curriculum? *Patient Education and Counseling*. 2005; 58: 265-270.
- 14- Das M, Townsend A, Hasan MY. The view of senior students and young doctors of their training in a skills laboratory. *British Journal of Medical Education*. 1998; 32: 143-149.
- 15- Managheb E, Zamani A, Shams B, Farajzadegan Z. The effect of communication skills training through video feedback method on interns' clinical competency. *Iranian Journal of Medical Education*. 2010; 10(2): 164-170. [Persian]
- 16- Keshtkaran A, Heidari A, Bastani P. Study of managers' communication skills based on the staff's view in Shiraz University Of Medical Sciences. *Payavard*. 2012; 5(4): 41-48. [Persian]
- 17- Shahjooi S, Jalalmanesh S, Ebrahimi E. Relationship between critical thinking and

- interpersonal communication skills in nursing students of Azad University Tehran Medical Branch. *JNE*. 2014; 3(3): 1-13. [Persian]
- 18- Samyari H, Rasouli S, Valaei N, Mokabberinia M, Hemmati M. Assessment of communication skills and related factors in Dental School teachers in 2010. *Research in Medicine*. 2013; 36(5): 24-29. [Persian]
- 19- Barati M, Moeini B, Samavati A, Salehi O. Assessment of communication skills level among medical college students: verbal, listening and feedback skills. *Journal of Nursing and Midwifery Urmia University of Medical Sciences*. 2012; 10(2): 145-154. [Persian]
- 20- HemmatiMaslakPak M, Khalil Zadeh H, Rahmani AR. Study of communicative skills of nursing senior students of Uremia Faculty of Nursing and Midwifery in 1382. *Journal of Uremia Nursing and Midwifery Faculty*. 2004; 2(1): 44-48. [Persian]
- 21- Vahabi A, Nadrian H, Sayyadi M, Iranpour A, Bahmanpour K, Moradzadeh R et al . A Quantitative Study of Determinant Factors of Effective Teaching in Kurdistan University of Medical Sciences: Non-Clinical Teachers' Viewpoints. *Iranian Journal of Medical Education*. 2012; 12 (1): 46-54. [Persian]
- 22- Vahabi A, Sayadi M, Shahsavari S, Khadem MB, Veisi A, Pouladi A. Features of a good teacher from viewpoints of Kordestan University of medical sciences. *Steps of Developments in Medical Education*. 2006; 2: 175-178. [Persian]
- 23- vahabi A. The characteristics of a good master from the viewpoint of students of Sanandaj University of Applied Science, 2013. *J Med Edu Dev*. 2014; 7 (13): 82-90. [Persian]
- 24- Vahabi A, Vahabi B, Rajabi N, Taifuri S, Ahmadian M. Evaluation of internet addiction and its related factors in the students of Kurdistan University of Medical Sciences, 2015. *J Med Edu Dev*. 2015; 8 (19) :99-110. [Persian]
- 25- vahabi B, vahabi A, sayyadi M, roshani D, yousefi F. Evaluation of Student's Life Skills in Kurdistan University of Medical Sciences and its Affecting Factors, 2015. *J Med Edu Dev*. 2016; 9 (21): 119-125.
- 26- Sayyadi M, Vahabi A, Vahabi B, Roshani D. Students' viewpoints on the effective teaching and related factors in Kurdistan University of Medical Sciences and Islamic Azad University, Sanandaj Branch, 2015. *SJKU*. 2016; 21(1): 93-103. [Persian]
- 27- Salimi M, Peyman H, Sadeghifar J, TolouiRakhshan S, Alizadeh M, Yamani N. Assessment of interpersonal communication skills and associated factors among students of allied medicine school in Tehran University of Medical Sciences. *Iranian Journal of Medical Education*. 2013; 12(12): 895-902. [Persian]
- 28- Peyman H, yaghoobi M, sadeghi far J, et al . Assessment of interpersonal communication skill levels in lecturers of Ilam University of medical sciences: A case study. *Iranian Journal of Medical Education*. 2012; 11(9): 1436-1442. [Persian]
- 29- Molae B, Mohammadi MA, Dadkhah B, Mozafari N, Habibi A, Savad poor H. Communicative skills of students of Ardabil University of Medical Sciences. Abstract book of first national seminar of clinical education in

nursing and midwifery.2009 ;Aug 4-5: Ardebil, Iran: 21. [Persian]

30- Makoul G. Communication skills education in medical school and beyond. *JAMA*. 2003; 289(1): 93.

31- Baghcheghi N, Kouhestani H, Rezaei K.

Comparison of the effect of teaching through lecture and group discussion on nursing students' communication skills with patients. *Iranian Journal of Medical Education*. 2010; 10(3): 211-218. [Persian]

A Study of Interpersonal Communication Skills and its Associated Factors among Students of Kurdistan University of Medical Sciences, 2015

Vahabi B¹, Vahabi A², Sayyadi M³, Roshani D³

¹Student Research Committee, Kurdistan University of Medical Sciences, Sanandaj, Iran.

²Dept. of Medical Laboratory Sciences, Faculty of Paramedical, Kurdistan University of Medical Sciences, Sanandaj, Iran.

³Ghods Hospital of Paveh, Kermanshah University of Medical Sciences, Kermanshah, Iran.

⁴Social Determinants of Health Research Center, Kurdistan University of Medical Sciences, Sanandaj, Iran.

Corresponding Author: Vahabi A, Dept. of Medical Laboratory Sciences, Faculty of Paramedical, Kurdistan University of Medical Sciences, Sanandaj, Iran.

Email: vahabiahmad@gmail.com

Received: 12 Jul 2016   **Accepted:** 15 Oct 2016   **Published:** 15 Jan 2017

Background and Objective: Communication skills are behaviors that help the individual to properly express emotions and their needs and achieve the goals of interpersonal relations. The study was carried out to determine interpersonal communication skills and its associated factors among students of Kurdistan University of Medical Sciences.

Materials and Methods: The study was a cross-sectional. The study population were students of Kurdistan University of Medical Sciences that 720 of them were selected and studied. A two-part questionnaire including demographic characteristics and 34 questions about interpersonal communication skills was used. The data were analyzed using SPSS 20.

Results: The mean score of the students' communication skills was 102.49 ± 9.74 . There was no statistically significant difference between the mean communication skills of the students and academic semester ($p=0.62$). The lowest (99.33 ± 9.5) and the highest (104.25 ± 10.18) mean score of communication skills were related to operating room and radiotherapy students.

Conclusion: Capabilities of the Kurdistan University of Medical Sciences in the field of interpersonal communication skills is not good. Intervention studies to enhance communication skills are recommended.

Keywords: *Interpersonal communication skills, Student, University, Iran.*